

Umowa między Unią Europejską, z jednej strony, a Republiką Armenii, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Republiki Armenii w unijnym programie ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”

Komisja Europejska (zwana dalej „Komisją”), w imieniu Unii Europejskiej,

z jednej strony,

oraz

Rząd Republiki Armenii (zwany dalej „Armenią”),

z drugiej strony,

zwane dalej „Stronami”,

MAJĄC NA UWADZE, że protokół do Umowy o partnerstwie i współpracy między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Armenii, z drugiej strony, w sprawie umowy ramowej między Unią Europejską a Republiką Armenii dotyczącej zasad udziału Armenii w programach unijnych⁽¹⁾ stanowi, że szczegółowe zasady i warunki udziału Armenii w każdym z programów, w szczególności dotyczące należnego wkładu finansowego oraz procedur sprawozdawczych i procedur oceny, zostaną określone w protokole ustaleń⁽²⁾ zawartym pomiędzy Komisją Europejską a właściwymi organami Armenii na podstawie kryteriów ustanowionych w ramach poszczególnych programów;

MAJĄC NA UWADZE, że program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” Unii Europejskiej (zwany dalej programem „Horyzont Europa”) został ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695⁽³⁾;

UWZGLĘDNIAJĄC wysiłki Unii Europejskiej, aby poprzez połączenie sił z partnerami międzynarodowymi przeprowadzić działaniom podejmowanym w odpowiedzi na globalne wyzwania zgodnie z planem działania na rzecz ludzi, planety i dobrobytu zawartym w dokumencie „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030” Organizacji Narodów Zjednoczonych, oraz doceniając fakt, że badania naukowe i innowacje są kluczowymi czynnikami napędzającymi innowacyjny zrównoważony wzrost i zasadniczym narzędziem jego realizacji na drodze ku konkurencyjności i atrakcyjności gospodarczej;

⁽¹⁾ Dz.U. L 174 z 13.6.2014, s. 3.

⁽²⁾ Niższa umowa stanowi i ma takie same skutki prawne jak protokół ustaleń, o którym mowa w protokole do Umowy o partnerstwie i współpracy między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Armenii, z drugiej strony, w sprawie umowy ramowej między Unią Europejską a Republiką Armenii dotyczącej zasad udziału Armenii w programach unijnych.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013 (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 1.).

UZNAJĄC ogólne zasady określone w rozporządzeniu (UE) 2021/695;

UZNAJĄC cele odnowionej europejskiej przestrzeni badawczej, jakimi są stworzenie wspólnej przestrzeni naukowo-technicznej, utworzenie jednolitego rynku badań naukowych i innowacji, wspieranie i ułatwianie współpracy między szkołami wyższymi oraz wymiany najlepszych praktyk i atrakcyjnych możliwości kariery naukowej, ułatwianie transgranicznej i międzysektorowej mobilności naukowców, sprzyjanie swobodnemu przepływowi wiedzy naukowej i innowacji, propagowanie poszanowania wolności nauki i wolności badań naukowych, wspieranie działań w zakresie edukacji naukowej i komunikacji naukowej oraz pobudzanie konkurencyjności i atrakcyjności uczestniczących gospodarek, a także fakt, że państwa stowarzyszone są kluczowymi partnerami w tym przedsięwzięciu;

PODKREŚLAJĄC rolę partnerstw europejskich w podejmowaniu niektórych z najpilniejszych wyzwań stojących przed Europą w ramach skoordynowanych inicjatyw w zakresie badań naukowych i innowacji w znacznym stopniu przyczyniających się do realizacji tych priorytetów Unii Europejskiej w dziedzinie badań naukowych i innowacji, które wymagają masy krytycznej i długoterminowej wizji, a także znaczenie zaangażowania w te partnerstwa państw stowarzyszonych;

DAŻĄC do ustanowienia wzajemnie korzystnych warunków w celu stworzenia miejsc godnej pracy, wzmocnienia i wspierania ekosystemów innowacji Stron poprzez wspomaganie przedsiębiorstw we wprowadzaniu innowacji i zwiększaniu skali na rynkach Stron oraz ułatwianie absorpcji, jak również stosowania i dostępności innowacji, w tym poprzez działania w zakresie budowania zdolności;

UZNAJĄC, że wzajemny udział w programach w zakresie badań naukowych i innowacji drugiej strony powinien przynieść obopólne korzyści; uznając jednocześnie, że Strony zastrzegają sobie prawo do ograniczenia lub warunkowania uczestnictwa w swoich programach w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym w szczególności w działaniach związanych z ich aktywami strategicznymi, interesami, autonomią lub bezpieczeństwem;

UWZGLĘDNIAJĄC wspólne cele, wartości i silne powiązania Stron w dziedzinie badań naukowych i innowacji ustanowione w przeszłości w umowach stowarzyszeniowych w ramach programu „Horyzont 2020” oraz uznając wspólną chęć Stron do dalszego rozwijania, wzmacniania, pobudzania i rozszerzania łączących je stosunków i współpracy w tym zakresie,

UZGADNIAJĄ, CO NASTĘPUJE:

Artykuł 1

Zakres stowarzyszenia

1. Armenia uczestniczy jako państwo stowarzyszone we wszystkich częściach programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” (program „Horyzont Europa”), o którym mowa w art. 4 rozporządzenia (UE) 2021/695, realizowanego za pośrednictwem programu szczegółowego ustanowionego decyzją (UE) 2021/764 ⁽⁴⁾, w ich najbardziej aktualnych wersjach, oraz wnosi wkład do jego wszystkich części, także poprzez wkład finansowy na rzecz Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii.
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/819 ⁽⁵⁾ oraz decyzja (UE) 2021/820 ⁽⁶⁾ w ich najbardziej aktualnych wersjach mają zastosowanie do uczestnictwa podmiotów prawnych Armenii we wspólnotach wiedzy i innowacji.

Artykuł 2

Zasady i warunki uczestnictwa w programie „Horyzont Europa”

1. Armenia uczestniczy w programie „Horyzont Europa” zgodnie z warunkami określonymi w protokole do Umowy o partnerstwie i współpracy między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Armenii, z drugiej strony, w sprawie Umowy ramowej między Unią Europejską a Republiką Armenii dotyczącej zasad udziału Armenii w programach unijnych oraz na zasadach i warunkach określonych w niniejszej umowie, w aktach prawnych, o których mowa w art. 1 niniejszej umowy, a także we wszelkich innych przepisach dotyczących wdrażania programu „Horyzont Europa”, w ich najbardziej aktualnych wersjach.

⁽⁴⁾ Decyzja Rady (UE) 2021/764 z dnia 10 maja 2021 r. ustanawiająca program szczegółowy służący realizacji programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz uchylająca decyzję 2013/743/UE (Dz.U. L 1671 z 12.5.2021, s. 1).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/819 z dnia 20 maja 2021 r. w sprawie Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (wersja przekształcona) (Dz.U. L 189 z 28.5.2021, s. 61.).

⁽⁶⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/820 z dnia 20 maja 2021 r. w sprawie strategicznego planu innowacji Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) na lata 2021–2027: wzmocnienie talentu innowacyjnego i zdolności innowacyjnych Europy oraz uchylająca decyzję nr 1312/2013/UE (Dz.U. L 189 z 28.5.2021, s. 91.).

2. O ile w zasadach i warunkach, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, w tym w wykonaniu art. 22 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2021/695, nie przewidziano inaczej, podmioty prawne mające siedzibę w Armenii mogą uczestniczyć w działaniach pośrednich programu „Horyzont Europa” na warunkach równoważnych warunkom mającym zastosowanie do podmiotów prawnych mających siedzibę w Unii Europejskiej, w tym w zakresie przestrzegania środków ograniczających przyjętych przez Unię Europejską ⁽⁷⁾.

3. Przed podjęciem decyzji, czy podmioty prawne mające siedzibę w Armenii kwalifikują się do uczestnictwa w działaniu związanym z unijnymi aktywami strategicznymi, strategicznymi interesami Unii, jej autonomią strategiczną lub bezpieczeństwem strategicznym na podstawie art. 22 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2021/695, Komisja może zażądać konkretnych informacji lub gwarancji, takich jak:

- a) informacje, czy podmiotom prawnym mającym siedzibę w Unii Europejskiej został lub zostanie przyznany wzajemny dostęp do istniejących i planowanych armeńskich programów równoważnych danemu działaniu w ramach programu „Horyzont Europa”;
- b) informacje, czy w Armenii istnieje krajowy mechanizm monitorowania inwestycji oraz gwarancje, że władze Armenii będą zgłaszać i konsultować z Komisją wszelkie możliwe przypadki, w których w ramach stosowania takiego mechanizmu dowiedziały się o planowanych inwestycjach zagranicznych/przejęciu przez podmiot mający siedzibę poza Armenią lub armeński podmiot prawny kontrolowany spoza Armenii, który otrzymał w ramach programu „Horyzont Europa” finansowanie wspierające działania związane z unijnymi aktywami strategicznymi, strategicznymi interesami Unii, jej autonomią strategiczną lub bezpieczeństwem strategicznym, pod warunkiem że Komisja dostarczy Armenii wykaz odpowiednich podmiotów prawnych mających siedzibę w Armenii po podpisaniu z tymi podmiotami umów o udzielenie dotacji, oraz
- c) gwarancje, że żadne z wyników, technologii, usług ani produktów opracowanych w ramach danych działań przez podmioty mające siedzibę w Armenii nie będą podlegać ograniczeniom wywozowym do państw członkowskich UE w okresie trwania działania i przez cztery lata po jego zakończeniu. Armenia udostępni co roku, w okresie trwania działania i przez cztery lata po jego zakończeniu, aktualny wykaz przedmiotów podlegających krajowym ograniczeniom wywozowym.

4. Podmioty prawne mające siedzibę w Armenii mogą uczestniczyć w działaniach Wspólnego Centrum Badawczego (JRC) na zasadach i warunkach równoważnych zasadom i warunkom mającym zastosowanie do podmiotów prawnych mających siedzibę w Unii Europejskiej, chyba że konieczne są ograniczenia w celu zapewnienia spójności z zakresem uczestnictwa wynikającym z wykonania ust. 2 i 3 niniejszego artykułu.

5. W przypadku gdy Unia Europejska realizuje program „Horyzont Europa” poprzez zastosowanie art. 185 i 187 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Armenia i armeńskie podmioty prawne mogą brać udział w strukturach prawnych tworzonych na mocy tych postanowień, zgodnie z aktami prawnymi Unii Europejskiej, które zostały lub zostaną przyjęte w celu ustanowienia tych struktur prawnych.

6. Przedstawiciele Armenii mają prawo uczestniczyć jako obserwatorzy w pracach komitetu, o którym mowa w art. 14 decyzji (UE) 2021/764, bez prawa głosu i w odniesieniu do kwestii, które dotyczą Armenii.

Przedstawiciele Armenii nie są obecni na posiedzeniach tych komitetów podczas głosowań. Armenia będzie informowana o wyniku głosowań.

Uczestnictwo określone w niniejszym ustępie przyjmuje taką samą formę, włącznie z procedurą otrzymywania informacji i dokumentacji, jak w przypadku przedstawicieli państw członkowskich Unii Europejskiej.

7. Prawa Armenii do reprezentacji i do uczestnictwa w Komitecie Europejskiej Przestrzeni Badawczej i Innowacji i jego podgrupach są takie same jak prawa mające zastosowanie do państw stowarzyszonych.

8. Przedstawiciele Armenii mają prawo uczestniczyć jako obserwatorzy w Radzie Gubernatorów JRC bez prawa głosu. Z zastrzeżeniem tego warunku, taki udział odbywa się zgodnie z tymi samymi zasadami i procedurami co zasady i procedury mające zastosowanie do przedstawicieli państw członkowskich Unii Europejskiej i obejmuje prawo do zabierania głosu oraz procedury otrzymywania informacji i dokumentacji w odniesieniu do kwestii, która dotyczy Armenii.

9. Armenia może uczestniczyć w konsorcjum na rzecz europejskiej infrastruktury badawczej (ERIC) zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 723/2009 ⁽⁸⁾, w jego najbardziej aktualnej wersji, oraz zgodnie z aktem prawnym ustanawiającym ERIC.

⁽⁷⁾ Unijne środki ograniczające przyjmuje się zgodnie z art. 29 Traktatu o Unii Europejskiej lub art. 215 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

⁽⁸⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 723/2009 z dnia 25 czerwca 2009 r. w sprawie wspólnotowych ram prawnych konsorcjum na rzecz europejskiej infrastruktury badawczej (ERIC) (Dz.U. L 206 z 8.8.2009, s. 1.).

10. Koszty podróży i koszty pobytu poniesione przez przedstawicieli Armenii i ekspertów z tego kraju na potrzeby uczestnictwa – w charakterze obserwatorów – w pracach komitetu, o którym mowa w art. 14 decyzji (UE) 2021/764, bądź w innych posiedzeniach związanych z realizacją programu „Horyzont Europa”, są zwracane przez Unię Europejską na tej samej podstawie i według tych samych procedur, jakie są stosowane w przypadku przedstawicieli państw członkowskich Unii Europejskiej.

11. Strony dołożą wszelkich starań w ramach istniejących przepisów, aby ułatwić swobodny przepływ i pobyt pracowników naukowych uczestniczących w działaniach objętych niniejszą umową oraz transgraniczny przepływ towarów i usług przeznaczonych do wykorzystania w tych działaniach.

12. Armenia wprowadza wszelkie niezbędne środki, w stosownych przypadkach, w celu zapewnienia, aby towary i usługi nabyte w Armenii lub przywiezione do Armenii, które są częściowo lub w całości finansowane na podstawie umów o udzielenie dotacji lub umów zawieranych w celu realizacji działań zgodnie z niniejszą umową, zostały zwolnione z należności celnych, należności celnych przywozowych oraz innych opłat fiskalnych, w tym VAT, stosowanych w Armenii.

Artykuł 3

Wkład finansowy

1. Udział Armenii lub armeńskich podmiotów prawnych w programie „Horyzont Europa” jest uzależniony od wniesienia przez Armenię wkładu finansowego do programu oraz wkładu w ponoszenie powiązanych kosztów zarządzania, wykonania i operacyjnych w ramach budżetu ogólnego Unii Europejskiej (zwanego dalej „budżetem Unii”).

2. Wkład finansowy ma formę sumy:

- a) wkładu operacyjnego oraz
- b) opłaty z tytułu uczestnictwa.

3. Wkład finansowy ma formę rocznej płatności dokonywanej w dwóch transzach i jest wymagalny najpóźniej w maju i w lipcu.

4. Wkład operacyjny pokrywa koszty operacyjne i wydatki na wsparcie programu oraz ma charakter dodatkowy zarówno w zakresie środków na zobowiązania, jak i środków na płatności, względem kwot zapisanych w budżecie Unii ostatecznie przyjętym dla programu „Horyzont Europa”, w tym wszelkich środków odpowiadających ponownie udostępnionym umorzeniom, o których mowa w art. 15 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046⁽⁹⁾ w jego najbardziej aktualnej wersji (zwanego dalej „rozporządzeniem finansowym”), i powiększonym o zewnętrzne dochody przeznaczony na określony cel, które nie wynikają z wkładów finansowych do programu „Horyzont Europa” pochodzących od innych darczyńców⁽¹⁰⁾.

W odniesieniu do zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel przydzielonych na program „Horyzont Europa” na podstawie art. 3 ust. 1 rozporządzenia Rady (UE) 2020/2094 ustanawiającego Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19⁽¹¹⁾ zwiększenie to odpowiada rocznym środkom wskazanym w dokumentach towarzyszących projektowi budżetu w odniesieniu do programu „Horyzont Europa”.

5. Początkowy wkład operacyjny opiera się na kluczu do ustalenia wkładu określonym jako stosunek produktu krajowego brutto (PKB) Armenii w cenach rynkowych do PKB Unii Europejskiej w cenach rynkowych. PKB w cenach rynkowych, który ma być stosowany, jest określany przez właściwe służby Komisji w oparciu o najnowsze dane statystyczne dostępne do obliczeń budżetowych w roku poprzedzającym rok, w którym roczna płatność jest należna. W drodze odstępstwa, w odniesieniu do 2021 r. początkowy wkład operacyjny opiera się na PKB z 2019 r. w cenach rynkowych. Dostosowania do tego klucza do ustalenia wkładu są zawarte w załączniku I.

6. Początkowy wkład operacyjny oblicza się, stosując dostosowany klucz do ustalenia wkładu do początkowych środków na zobowiązania zapisanych w budżecie Unii Europejskiej ostatecznie przyjętym na dany rok w celu finansowania programu „Horyzont Europa”, podwyższonych zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu.

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1.).

⁽¹⁰⁾ Obejmuje to w szczególności środki z Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy ustanowionego rozporządzeniem Rady (UE) 2020/2094 z dnia 14 grudnia 2020 r. ustanawiającym Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 (Dz.U. L 4331 z 22.12.2020, s. 23.).

⁽¹¹⁾ Dz.U. L 4331 z 22.12.2020, s. 23.

7. Opłata z tytułu uczestnictwa wynosi 4 % rocznego początkowego wkładu operacyjnego obliczonego zgodnie z ust. 5 i 6 niniejszego artykułu i jest wprowadzana stopniowo zgodnie z załącznikiem I. Opłata z tytułu uczestnictwa nie podlega dostosowaniom ani korektom z mocą wsteczną.
8. Początkowy wkład operacyjny na rok N można skorygować w górę lub w dół z mocą wsteczną w jednym roku lub kilku kolejnych latach na podstawie zobowiązań budżetowych podjętych w ramach środków na zobowiązania w roku N, podwyższonych zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu, ich realizacji poprzez zobowiązania prawne oraz ich umorzeń. Szczegółowe postanowienia dotyczące wprowadzenia w życie niniejszego artykułu są zawarte w załączniku I.
9. Unia Europejska przekazuje Armenii informacje dotyczące jej udziału finansowego, ujęte w informacjach budżetowych, rachunkowych, informacjach na temat działań i oceny przedstawianych unijnym organom budżetowym i udzielającym absolutorium w odniesieniu do programu „Horyzont Europa”. Informacje te przekazuje się z należytym uwzględnieniem przepisów Unii Europejskiej i Armenii dotyczących poufności i ochrony danych oraz pozostają one bez uszczerbku dla informacji, które Armenia ma prawo otrzymać na podstawie załącznika III.
10. Wszystkie wkłady Armenii lub płatności ze strony Unii Europejskiej oraz obliczenia kwot należnych lub kwot otrzymywanych dokonywane są w euro.

Artykuł 4

Mechanizm automatycznej korekty

1. Zastosowanie ma mechanizm automatycznej korekty początkowego wkładu operacyjnego Armenii na rok N, dostosowanego zgodnie z art. 3 ust. 8, którą oblicza się w roku N+2. Mechanizm ten opiera się na działaniach Armenii i armeńskich podmiotów prawnych w tych częściach programu „Horyzont Europa”, które są realizowane poprzez dotacje przyznawane w ramach procedur konkurencyjnych finansowane ze środków na zobowiązania z roku N, podwyższonych zgodnie z art. 3 ust. 4.

Kwotę automatycznej korekty oblicza się na podstawie różnicy między:

- a) początkowymi kwotami zobowiązań prawnych z tytułu dotacji przyznawanych w ramach procedur konkurencyjnych, które to zobowiązania Armenia lub armeńskie podmioty prawne faktycznie zaciągnęły, finansowanych ze środków na zobowiązania z roku N, podwyższonych zgodnie z art. 3 ust. 4 a
- b) odpowiednim wkładem operacyjnym z roku N wniesionym przez Armenię, dostosowanym zgodnie z art. 3 ust. 8, z wyłączeniem kosztów nieinterwencyjnych finansowanych ze środków na zobowiązania z roku N, podwyższonym zgodnie z art. 3 ust. 4.

2. W przypadku gdy kwota, o której mowa w ust. 1, niezależnie od tego, czy jest ona dodatnia czy ujemna, przekracza 8 % odpowiedniego początkowego wkładu operacyjnego dostosowanego zgodnie z art. 3 ust. 8, początkowy wkład operacyjny Armenii na rok N zostaje skorygowany. Kwota należna lub którą Armenia ma otrzymać jako dodatkowy wkład lub zmniejszenie wkładu Armenii w ramach mechanizmu automatycznej korekty jest kwotą przekraczającą ten próg 8 %, kwota poniżej tego progu 8 % nie będzie brana pod uwagę przy obliczaniu dodatkowego wkładu należnego lub wyrównanego.

3. Szczegółowe zasady dotyczące mechanizmu automatycznej korekty są zawarte w załączniku I.

Artykuł 5

Wzajemność

1. Podmioty prawne mające siedzibę w Unii Europejskiej mogą uczestniczyć w armeńskich programach równoważnych programowi „Horyzont Europa” zgodnie z przepisami ustawowymi Armenii.
2. Niewyczerpujący wykaz równoważnych armeńskich programów znajduje się w załączniku II.
3. Finansowanie przez Armenię podmiotów prawnych mających siedzibę w Unii podlega armeńskim przepisom ustawowym regulującym prowadzenie programów w zakresie badań naukowych i innowacji. W przypadku gdy nie zapewniono finansowania, podmioty prawne mające siedzibę w Unii mogą uczestniczyć w programie we własnym zakresie.

Artykuł 6

Otwarta nauka

Strony wzajemnie promują i popierają praktyki w zakresie otwartej nauki w swoich programach zgodnie z zasadami programu „Horyzont Europa” i przepisami ustawowymi Armenii.

Artykuł 7

Monitorowanie, ocena i sprawozdania

1. Bez uszczerbku dla obowiązków Komisji, Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w odniesieniu do monitorowania i oceny programu „Horyzont Europa” uczestnictwo Armenii w programie jest stale monitorowane na zasadzie partnerstwa między Komisją i Armenią.
2. Zasady dotyczące należytego zarządzania finansami, w tym kontroli finansowej, odzyskiwania środków pieniężnych oraz innych środków zwalczania nadużyć finansowych w odniesieniu do finansowania przez Unię Europejską na podstawie niniejszej umowy są określone w załączniku III.

Artykuł 8

Wspólny komitet UE-Armenia ds. badań naukowych i innowacji

1. Niniejszym ustanawia się wspólny komitet UE-Armenia ds. badań naukowych i innowacji (zwany dalej „wspólnym komitetem UE-Armenia”). Zadania wspólnego komitetu UE-Armenia obejmują:
  - a) ocenę, ewaluację i przegląd realizacji niniejszej umowy, w szczególności:
    - (i) udział podmiotów prawnych z Armenii w programie „Horyzont Europa” i podjęte przez nie działania;
    - (ii) poziom (wzajemnej) otwartości na uczestnictwo podmiotów prawnych mających siedzibę na terytorium każdej ze Stron w programach, środkach, projektach, działaniach lub ich częściach prowadzonych przez drugą Stronę;
    - (iii) wdrażanie mechanizmu wkładu finansowego i mechanizmu automatycznej korekty zgodnie z art. 3 i 4;
    - (iv) wymianę informacji i badanie wszelkich możliwych kwestii dotyczących wykorzystywania wyników, w tym praw własności intelektualnej;
  - b) omawianie na wniosek jednej ze Stron ograniczeń stosowanych lub planowanych przez Strony w zakresie dostępu do ich odpowiednich programów w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym w szczególności w przypadku działań związanych z ich aktywami strategicznymi, interesami, autonomią lub bezpieczeństwem;
  - c) rozpatrywanie sposobów usprawnienia i rozwijania współpracy;
  - d) wspólne omawianie przyszłych kierunków i priorytetów polityk w zakresie badań naukowych i innowacji oraz planowanie badań naukowych będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz
  - e) wymiana informacji, między innymi, na temat nowych przepisów, decyzji lub krajowych programów w zakresie badań naukowych i innowacji, które są istotne dla realizacji niniejszej umowy.
2. Wspólny komitet UE-Armenia, w którego skład wchodzi przedstawiciele Unii Europejskiej i Armenii, przyjmuje swój regulamin wewnętrzny.
3. Wspólny komitet UE-Armenia może podjąć decyzję o powołaniu na poziomie ekspertów na zasadzie ad hoc grupy roboczej/organu doradczego, która(-y) może pomóc w wykonaniu niniejszej umowy.
4. Wspólny Komitet UE-Armenia zbiera się co najmniej raz w roku oraz gdy wymagają tego szczególne okoliczności, na wniosek którejkolwiek ze Stron. Posiedzenia są organizowane przez gospodarza, którym na przemian jest Unia Europejska i organ krajowy Armenii.
5. Wspólny Komitet UE-Armenia działa w sposób ciągły poprzez wymianę istotnych informacji za pomocą wszelkich środków komunikacji, w szczególności w odniesieniu do uczestnictwa/działań armeńskich podmiotów prawnych. Wspólny Komitet UE-Armenia może w szczególności wykonywać swoje zadania na piśmie, gdy zajdzie taka potrzeba.

Artykuł 9

Przepisy końcowe

1. Niniejsza umowa wchodzi w życie w dniu, w którym Strony powiadomiły się wzajemnie o zakończeniu ich procedur wewnętrznych niezbędnych do tego celu.
2. Niniejszą umowę stosuje się od dnia 1 stycznia 2021 r. Umowa pozostaje w mocy tak długo, jak będzie to konieczne, aby zakończyć wszystkie projekty, czynności, działania lub ich części finansowane z programu „Horyzont Europa”, wszystkie czynności niezbędne do ochrony interesów finansowych Unii Europejskiej oraz wypełnić wszystkie zobowiązania finansowe wynikające z realizacji niniejszej umowy między Stronami.

3. Unia Europejska może zawiesić stosowanie niniejszej umowy w przypadku częściowego lub całkowitego braku płatności wkładu finansowego należnego od Armenii na podstawie niniejszej umowy.

W przypadku braku płatności, który może w znacznym stopniu zagrozić realizacji programu i zarządzaniu programem „Horyzont Europa”, Komisja wysłała formalny monit. W przypadku braku płatności w terminie 20 dni roboczych od daty formalnego monitu Komisja powiadamia Armenię formalnym pismem o zawieszeniu stosowania niniejszej umowy, które staje się skuteczne 15 dni po otrzymaniu takiego powiadomienia przez Armenię.

W przypadku zawieszenia stosowania niniejszej umowy podmioty prawne mające siedzibę w Armenii nie kwalifikują się do uczestnictwa w procedurach wyboru, które nie zostały zakończone w momencie wejścia w życie zawieszenia. Procedura wyboru zostaje uznana za zakończoną, gdy zostaną zaciągnięte zobowiązania prawne wynikające z takiej procedury.

Zawieszenie nie ma wpływu na zobowiązania prawne podjęte wobec podmiotów prawnych mających siedzibę w Armenii przed wejściem w życie zawieszenia. Niniejsza umowa ma nadal zastosowanie do takich zobowiązań prawnych.

Unia Europejska niezwłocznie powiadamia Armenię o otrzymaniu całej kwoty należnego wkładu finansowego. Zawieszenie zostaje zniesione ze skutkiem natychmiastowym po otrzymaniu takiego powiadomienia.

Od dnia zniesienia zawieszenia podmioty prawne z Armenii ponownie kwalifikują się do udziału w procedurach wyboru rozpoczętych po tej dacie oraz w procedurach wyboru rozpoczętych przed tą datą, w przypadku których nie wygasły terminy składania wniosków.

4. Każda ze Stron może rozwiązać niniejszą umowę w dowolnym czasie za pomocą pisemnego powiadomienia o zamiarze jej rozwiązania. Rozwiązanie umowy staje się skuteczne po upływie trzech miesięcy kalendarzowych od dnia, w którym pisemne powiadomienie dotrze do adresata. Dzień, w którym rozwiązanie umowy staje się skuteczne, stanowi datę rozwiązania umowy do celów niniejszej umowy.

5. W przypadku wypowiedzenia niniejszej umowy zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu Strony uzgadniają, że:

- a) projekty, czynności, działania lub ich części, w odniesieniu do których podjęto zobowiązania prawne po wejściu w życie niniejszej umowy oraz zanim niniejsza umowa zostanie rozwiązana, będą kontynuowane do czasu ich zakończenia na warunkach określonych w niniejszej umowie;
- b) roczny wkład finansowy na rok N, w którym niniejsza umowa zostanie rozwiązana, zostaje wniesiony w całości zgodnie z art. 3. Wkład operacyjny na rok N dostosowuje się zgodnie z art. 3 ust. 8 i koryguje zgodnie z art. 4 niniejszej umowy. Opłata z tytułu uczestnictwa wniesiona za rok N nie podlega dostosowaniu ani korekcie oraz
- c) po roku, w którym niniejsza umowa zostanie rozwiązana, początkowe wkłady operacyjne wpłacone na lata, w których obowiązywała niniejsza umowa, dostosowuje się zgodnie z art. 3 ust. 8 i automatycznie koryguje zgodnie z art. 4 niniejszej umowy.

Strony ustalają za obopólną zgodą wszelkie inne konsekwencje rozwiązania niniejszej umowy.

6. Wszelkich zmian niniejszej umowy dokonuje się wyłącznie na piśmie, za obopólną zgodą Stron. Wejście w życie zmian nastąpi zgodnie z taką samą procedurą, jaka ma zastosowanie do wejścia w życie niniejszej umowy.

7. Załączniki do niniejszej umowy stanowią jej integralną część.

Niniejsza umowa zostaje sporządzona w dwóch egzemplarzach w języku angielskim i ormiańskim, przy czym każdy z tych tekstów jest na równi autentyczny. W przypadku rozbieżności w wykładni pierwszeństwo ma wersja angielska.

Sporządzono w Brukseli dnia 12 listopada 2021 r. w dwóch oryginalnych egzemplarzach w języku ormiańskim i angielskim.

*W imieniu Komisji w imieniu Unii Europejskiej
Signe RATSO
zastępca dyrektora generalnego
ds. otwartych innowacji i główny negocjator ds.
stowarzyszenia z programem „Horyzont Europa”
Dyrekcja Generalna ds. Badań Naukowych i Innowacji*

*W imieniu Republiki Armenii
Anna AGHADJANIAN
Ambasador Nadzwyczajna i Pełnomocnik Republiki
Armenii w Królestwie Belgii, szefowa Misji Republiki
Armenii przy Unii Europejskiej*

ZAŁĄCZNIK I:

Zasady dotyczące wkładu finansowego Armenii do programu „Horyzont Europa” (2021–2027)

ZAŁĄCZNIK II:

Niewyczerpujący wykaz równoważnych armeńskich programów

ZAŁĄCZNIK III:

Należyte zarządzanie finansami

ZAŁĄCZNIK I

Zasady dotyczące wkładu finansowego Armenii do programu „Horyzont Europa” (2021–2027)**I. Obliczenie wkładu finansowego Armenii**

1. Wkład finansowy Armenii do programu „Horyzont Europa” jest ustalany co roku, proporcjonalnie do – oraz na zasadzie uzupełnienia – kwoty dostępnej w każdym roku w budżecie Unii z tytułu środków na zobowiązania niezbędnych do zarządzania programem „Horyzont Europa”, jego realizacji i funkcjonowania, podwyższonej zgodnie z art. 3 ust. 4.
2. Opłatę z tytułu uczestnictwa, o której mowa w art. 3 ust. 7 niniejszej umowy, wprowadza się stopniowo w następujący sposób:
  - 2021 r.: 0,5 %;
  - 2022 r.: 1 %;
  - 2023 r.: 1,5 %;
  - 2024 r.: 2 %;
  - 2025 r.: 2,5 %;
  - 2026 r.: 3 %;
  - 2027 r.: 4 %.
3. Zgodnie z art. 3 ust. 5 niniejszej umowy początkowy wkład operacyjny wnoszony przez Armenię z tytułu uczestnictwa w programie „Horyzont Europa” zostanie obliczony dla odpowiednich lat budżetowych poprzez zastosowanie dostosowania do klucza do ustalenia wkładu.

Dostosowanie klucza do ustalenia wkładu przedstawia się następująco:

$$\text{Contribution Key Adjusted} = \text{Contribution Key} \times \text{Coefficient}$$

Współczynnik stosowany do powyższego obliczenia w celu dostosowania klucza do ustalenia wkładu wynosi 0,05.

4. Zgodnie z art. 3 ust. 8 niniejszej umowy pierwszego dostosowania dotyczącego wykonania budżetu na rok N dokonuje się w roku N+1, gdy początkowy wkład operacyjny na rok N dostosowuje się w górę lub w dół o różnicę między:
  - a) skorygowanym wkładem obliczonym przez zastosowanie klucza do ustalenia wkładu dostosowanego za rok N do sumy:
    - i. zobowiązań budżetowych podjętych w stosunku do środków na zobowiązania zatwierdzonych na rok N na podstawie przyjętego budżetu Unii Europejskiej oraz w stosunku do środków na zobowiązania odpowiadających ponownie udostępnionym umorzeniom a

- ii. wszelkimi środkami na zobowiązania opartymi na zewnętrznych dochodach przeznaczonych na określony cel, które nie wynikają z wkładów finansowych do programu „Horyzont Europa” pochodzącymi od innych darczyńców i które były dostępne na koniec roku N ⁽¹⁾. W odniesieniu do zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel przydzielonych na „Horyzont Europa” na podstawie art. 3 ust. 1 rozporządzenia Rady (UE) 2020/2094 ustanawiającego Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 ⁽²⁾ do celów obliczenia dostosowanego wkładu stosuje się roczne kwoty orientacyjne określone w programowaniu WRF.

- b) a początkowym wkładem operacyjnym na rok N.

Począwszy od roku N+2 i każdego następnego roku, do czasu wniesienia lub umorzenia wszystkich zobowiązań budżetowych finansowanych w ramach środków na zobowiązania pochodzących z roku N, podwyższonych zgodnie z art. 3 ust. 4 niniejszej umowy, oraz najpóźniej w ciągu trzech lat od zakończenia programu „Horyzont Europa”, Unia oblicza dostosowanie wkładu operacyjnego za rok N, zmniejszając wkład operacyjny Armenii o kwotę uzyskaną poprzez zastosowanie klucza do ustalenia wkładu dostosowanego o rok N do umorzeń dokonywanych co roku w odniesieniu do zobowiązań z roku N finansowanych w ramach budżetu Unii lub z ponownie udostępnionych umorzeń.

W przypadku anulowania kwot pochodzących z zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel w roku N (w tym środków na zobowiązania oraz, w odniesieniu do kwot na podstawie rozporządzenia Rady (UE) 2020/2094, rocznych kwot orientacyjnych określonych w programowaniu WRF), które nie wynikają z wkładów finansowych do programu „Horyzont Europa” wniesionych przez innych darczyńców, wkład operacyjny Armenii pomniejsza się o kwotę uzyskaną przez zastosowanie do anulowanej kwoty klucza do ustalenia wkładu dostosowanego za rok N.

II. Automatyczna korekta wkładu operacyjnego Armenii

1. Do obliczania automatycznej korekty, o której mowa w art. 4 niniejszej umowy, stosuje się następujące zasady:

- a) „dotacje przyznawane w ramach procedur konkurencyjnych” oznaczają dotacje przyznawane w drodze zaproszeń do składania wniosków, w przypadku których beneficjentów końcowych można zidentyfikować w momencie obliczania automatycznej korekty. Wyklucza się wsparcie finansowe dla osób trzecich określone w art. 204 rozporządzenia finansowego;
- b) w przypadku podpisania zobowiązania prawnego z konsorcjum kwoty wykorzystane do ustalenia początkowych kwot zobowiązania prawnego są łącznymi kwotami przyznanymi beneficjentom będącym podmiotami armeńskimi zgodnie z orientacyjnym podziałem budżetu określonym w umowie o udzielenie dotacji;
- c) wszystkie kwoty zobowiązań prawnych odpowiadające dotacjom przyznawanym w ramach procedur konkurencyjnych ustala się przy użyciu elektronicznego systemu Komisji Europejskiej eCorda i pobiera w drugą środę lutego roku N+2;
- d) „koszty nieinterwencyjne” oznaczają koszty programu inne niż dotacje przyznawane w ramach procedur konkurencyjnych, w tym wydatki na wsparcie, administrację dotyczącą poszczególnych programów, inne działania ⁽³⁾;
- e) kwoty przyznane organizacjom międzynarodowym jako podmiotom prawnym będącym beneficjentem końcowym ⁽⁴⁾ uznaje się za koszty nieinterwencyjne.

⁽¹⁾ Obejmuje to w szczególności środki z Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy ustanowionego rozporządzeniem Rady (UE) 2020/2094 z dnia 14 grudnia 2020 r. ustanawiającym Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 (Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 23.).

⁽²⁾ Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 23.

⁽³⁾ Inne działania obejmują w szczególności zamówienia, nagrody, instrumenty finansowe, działania bezpośrednie Wspólnego Centrum Badawczego, składki (OECD, Eureka, IPEEC, MAE, ...), ekspertów (oceniających, monitorowanie projektów) itp.

⁽⁴⁾ Kwoty przyznane organizacjom międzynarodowym jako podmiotom prawnym będącym beneficjentem końcowym uznaje się za koszty nieinterwencyjne. Nie ma to zastosowania w przypadku, gdy organizacja międzynarodowa jest koordynatorem projektu (zajmuje się dystrybucją środków dla innych koordynatorów).

2. Mechanizm ten stosuje się w następujący sposób:

- a) automatyczne korekty za rok N w odniesieniu do wykonania środków na zobowiązania na rok N, podwyższone zgodnie z art. 3 ust. 4 niniejszej umowy, stosuje się na podstawie danych dotyczących roku N i roku N +1 z e-Corda, o których mowa w pkt II ppkt 1 lit. c) niniejszego załącznika, w roku N+2, po zastosowaniu do wkładu Armenii do programu „Horyzont Europa” wszelkich dostosowań zgodnie z art. 3 ust. 8 niniejszej umowy. Uwzględnioną kwotą będzie kwota dotacji przyznawanych w ramach procedur konkurencyjnych, w odniesieniu do których przy obliczaniu korekty dostępne są dane.
- b) Począwszy od roku N+2 i do 2029 r. kwotę automatycznej korekty oblicza się dla roku N, przyjmując różnicę między:
  - i. łączną kwotą dotacji przyznanych w ramach procedur konkurencyjnych Armenii lub armeńskim podmiotem prawnym jako zobowiązania zaciągnięte ze środków budżetowych na rok N oraz
  - ii. kwotą dostosowanego wkładu operacyjnego Armenii na rok N pomnożoną przez stosunek:
    - A. kwoty dotacji przyznawanych w ramach procedur konkurencyjnych na środki na zobowiązania w roku N, podwyższonej zgodnie z art. 3 ust. 4 niniejszej umowy oraz
    - B. sumy wszystkich zatwierdzonych budżetowych środków na zobowiązania w roku N, w tym kosztów nieinterwencyjnych.

III. **Płatność wkładu finansowego Armenii, płatność dostosowań dokonanych w odniesieniu do wkładu operacyjnego Armenii oraz płatność automatycznej korekty mającej zastosowanie do wkładu operacyjnego Armenii**

1. Komisja przekazuje Armenii możliwie jak najszybciej, a najpóźniej w momencie wystawienia pierwszego wezwania do wpłaty środków w roku budżetowym, następujące informacje:
  - a. kwoty środków na zobowiązania w budżecie Unii ostatecznie przyjęte w odniesieniu do danego roku dla linii budżetowych obejmujących uczestnictwo Armenii w programie „Horyzont Europa”, podwyższone, w stosownych przypadkach, zgodnie z art. 3 ust. 4 niniejszej umowy;
  - b. kwotę opłaty z tytułu uczestnictwa, o której mowa w art. 3 ust. 7 niniejszej umowy;
  - c. od roku N+1 realizacji programu „Horyzont Europa” wykorzystanie środków na zobowiązania odpowiadających rokowi budżetowemu N, podwyższonych zgodnie z art. 3 ust. 4 niniejszej umowy, oraz poziom umorzenia;
  - d. w odniesieniu do części programu „Horyzont Europa”, w przypadku której informacje takie są niezbędne do obliczenia automatycznej korekty, poziom zobowiązań zaciągniętych na rzecz armeńskich podmiotów prawnych w podziale na odpowiedni rok środków budżetowych oraz powiązany całkowity poziom zobowiązań.

Komisja przedstawia szacunkowe informacje dotyczące następnego roku określone w lit. a) i b) na podstawie projektu budżetu najszybciej jak to możliwe, a najpóźniej do dnia 1 września roku budżetowego.

2. Najpóźniej w kwietniu i czerwcu każdego roku Komisja wystawia Armenii wezwanie do wpłaty środków odpowiadających wkładowi Armenii wynikającemu z niniejszej umowy.

W każdym wezwaniu do wpłaty środków przewidziano, że Armenia dokona płatności sześciu dwunastych wkładu nie później niż 30 dni po wystawieniu wezwania do wpłaty środków.

W odniesieniu do pierwszego roku wykonania niniejszej umowy Komisja przekaze jedyne wezwanie do wpłaty środków w ciągu 60 dni od podpisania niniejszej umowy.

3. Co roku, począwszy od 2023 r., wezwania do wpłaty środków odzwierciedlają również kwotę automatycznej korekty mającej zastosowanie do wkładu operacyjnego wniesionego za rok N-2.

Wezwanie do wpłaty środków wystawione najpóźniej w kwietniu może również obejmować dostosowania wkładu finansowego wniesionego przez Armenię na rzecz realizacji poprzedniego programu ramowego lub poprzednich programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji, w których Armenia uczestniczyła, ich funkcjonowania oraz zarządzania tymi programami.

Za każdy rok budżetowy 2028, 2029 i 2030 kwota wynikająca z automatycznej korekty zastosowanej do wkładów operacyjnych wniesionych przez Armenię w latach 2026 i 2027 lub z dostosowań dokonanych zgodnie z art. 3 ust. 8 niniejszej umowy będzie należna Armenii lub od Armenii.

4. Armenia wnosi swój wkład finansowy na podstawie niniejszej umowy zgodnie z punktem (III) tego załącznika. W przypadku niedokonania przez Armenię płatności w terminie wymagalności Komisja wysyła formalny monit.

Każde opóźnienie we wpłacie wkładu finansowego stanowi podstawę do zapłaty przez Armenię odsetek za zwłokę od pozostającej kwoty należnej, naliczanych od terminu wymagalności.

W odniesieniu do należności niezapłaconych w terminie stosuje się stopę odsetek równą stopie stosowanej przez Europejski Bank Centralny do jego podstawowych operacji refinansujących, publikowanej w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, seria C, obowiązującej pierwszego dnia kalendarzowego miesiąca, w którym przypada termin płatności, powiększonej o 1,5 punktu procentowego.

ZAŁĄCZNIK II

Niewyczerpujący wykaz równoważnych armeńskich programów

Poniższy niewyczerpujący wykaz uznaje się za programy równoważne z programem „Horyzont Europa” w Armenii:

- Program integracji zagranicznych naukowców ze społecznością naukową Republiki Armenii – grant na rzecz integracji;
  - Program badawczy dla adiunktów badawczych (zdalne laboratorium);
  - Program „POSTDOC” dla zagranicznych naukowców w organizacjach badawczych Republiki Armenii (PostDoc Grant);
  - Program dotacji na zaawansowane badania naukowe;
  - Programy dotacji dla początkujących naukowców i dla naukowców u progu samodzielności badawczej.
-

ZAŁĄCZNIK III

Należyte zarządzanie finansami

Ochrona interesów finansowych i odzyskiwanie środków

Artykuł 1

Przeglądy i audyty

1. Unia Europejska ma prawo przeprowadzać, zgodnie z mającymi zastosowanie aktami co najmniej jednej instytucji lub co najmniej jednego organu Unii oraz zgodnie z postanowieniami stosownych porozumień lub umów, przeglądy i audyty techniczne, naukowe, finansowe lub inne rodzaje przeglądów i audytów w pomieszczeniach dowolnej osoby fizycznej mającej miejsce zamieszkania w Armenii lub dowolnego podmiotu prawnego mającego siedzibę w Armenii, otrzymujących finansowanie Unii Europejskiej, jak również w pomieszczeniach dowolnej osoby trzeciej uczestniczącej we wdrażaniu środków finansowych Unii, mającej miejsce zamieszkania lub siedzibę w Armenii. Taki przegląd i takie audyty mogą być przeprowadzane przez pracowników instytucji i organów Unii Europejskiej, w szczególności Komisji Europejskiej i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, lub przez inne osoby upoważnione przez Komisję Europejską.
2. Pracownikom instytucji i organów Unii Europejskiej, w szczególności Komisji Europejskiej i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, oraz pozostałym osobom upoważnionym przez Komisję Europejską przysługuje odpowiedni dostęp do miejsc, prac i dokumentów (w wersji papierowej oraz elektronicznej), jak również do wszystkich informacji potrzebnych w celu przeprowadzenia takich audytów, w tym prawo do uzyskania fizycznej/elektronicznej kopii oraz wyciągów z wszelkich dokumentów lub zawartości wszelkich nośników danych będących w posiadaniu objętej audytem osoby fizycznej lub prawnej lub objętej audytem osoby trzeciej.
3. Armenia nie sprzeciwia się prawu wjazdu do Armenii i dostępowi do pomieszczeń pracowników i innych osób wskazanych w ust. 2, w związku z wykonywaniem przez te osoby obowiązków, o których mowa w niniejszym artykule, ani nie stwarza żadnych szczególnych przeszkód w korzystaniu z tego prawa lub dostępu.
4. Przeglądy i audyty można przeprowadzać, również po zawieszeniu stosowania niniejszej umowy zgodnie z jej art. 9 ust. 5 lub po jej rozwiązaniu, na warunkach określonych w mających zastosowanie aktach co najmniej jednej instytucji lub co najmniej jednego organu Unii Europejskiej oraz zgodnie z postanowieniami stosownych porozumień lub umów dotyczących dowolnego zobowiązania prawnego związanego z wykonaniem budżetu Unii Europejskiej, podjętego przez Unię Europejską przed datą wejścia w życie zawieszenia stosowania niniejszej Umowy zgodnie z jej art. 9 ust. 5 lub jej rozwiązania.

Artykuł 2

Zwalczanie nieprawidłowości, nadużyć finansowych i innych przestępstwnaruszających interesy finansowe Unii

1. Komisja Europejska i Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych są upoważnione do prowadzenia dochodzeń administracyjnych, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, na terytorium Armenii. Dochodzenia te prowadzi się zgodnie z zasadami i warunkami określonymi w mających zastosowanie aktach prawnych co najmniej jednej instytucji Unii.
2. Właściwe organy Armenii informują w rozsądnym terminie Komisję Europejską lub OLAF o wszelkich stwierdzonych przez te organy przypadkach nieprawidłowości, nadużyć finansowych lub innej nielegalnej działalności naruszających interesy finansowe Unii lub o wszelkich podejrzeniach dotyczących takich nieprawidłowości, nadużyć lub nielegalnej działalności.
3. Kontrole na miejscu i inspekcje można przeprowadzać w pomieszczeniach dowolnej osoby fizycznej mającej miejsce zamieszkania w Armenii lub podmiotu prawnego mającego siedzibę w Armenii, otrzymujących finansowanie unijne, jak również w pomieszczeniach dowolnej osoby trzeciej uczestniczącej we wdrażaniu środków finansowych Unii, mającej miejsce zamieszkania lub siedzibę w Armenii.
4. Komisja Europejska lub OLAF przygotowują i przeprowadzają kontrole oraz inspekcje na miejscu w ścisłej współpracy z właściwym organem armeńskim wyznaczonym przez Rząd Armenii. Wyznaczony organ otrzymuje odpowiednio wcześniej informację dotyczącą przedmiotu, celu i podstawy prawnej kontroli oraz inspekcji, co umożliwia mu zapewnienie pomocy. W związku z powyższym urzędnicy właściwych organów armeńskich mogą uczestniczyć w kontrolach na miejscu oraz inspekcjach.
5. Na wniosek organów Armenii mogą one również przeprowadzać kontrole na miejscu i inspekcje wspólnie z Komisją Europejską lub OLAF-em.
6. Pracownicy Komisji i personel OLAF-u mają dostęp do wszystkich informacji i dokumentów, w tym danych komputerowych, dotyczących tych operacji, które są niezbędne w celu właściwego przeprowadzenia kontroli na miejscu i inspekcji. Mogą w szczególności kopiować stosowne dokumenty.

7. Jeżeli osoba, podmiot lub inna osoba trzecia sprzeciwia się kontroli na miejscu lub inspekcji, organy Armenii – działając zgodnie z krajowymi przepisami i regulacjami – udzielają Komisji Europejskiej lub OLAF-owi pomocy, aby umożliwić im wywiązanie się z obowiązku przeprowadzenia kontroli na miejscu lub inspekcji. Pomoc ta obejmuje wprowadzanie odpowiednich środków zabezpieczających na podstawie prawa krajowego, w szczególności w celu zabezpieczenia dowodów.
8. Komisja Europejska lub OLAF informują organy Armenii o wynikach takich kontroli i inspekcji. W szczególności Komisja Europejska lub OLAF zgłaszają jak najszybciej właściwemu organowi Armenii wszelkie stwierdzone przez te instytucje w trakcie kontroli na miejscu lub inspekcji przypadki nieprawidłowości lub podejrzenia dotyczące takich nieprawidłowości.
9. Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej Komisja Europejska może nakładać środki i sankcje administracyjne na osoby prawne lub fizyczne z Armenii uczestniczące w realizacji danego programu lub działania bez uszczerbku dla stosowania prawa karnego Armenii.
10. W celu prawidłowego wykonania postanowień niniejszego artykułu Komisja Europejska lub OLAF i właściwe organy Armenii regularnie wymieniają się informacjami oraz, na wniosek jednej ze Stron niniejszej umowy, konsultują się wzajemnie.
11. W celu ułatwienia skutecznej współpracy i wymiany informacji z OLAF-em Armenia wyznacza punkt kontaktowy.
12. Wymiana informacji między Komisją Europejską lub OLAF-em a właściwymi organami Armenii odbywa się z należytym uwzględnieniem wymogów dotyczących poufności. Dane osobowe zawarte w wymienianych informacjach muszą być chronione zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami.
13. Organ y Armenii współpracują z Prokuraturą Europejską, aby umożliwić jej wypełnianie obowiązku prowadzenia dochodzeń, ścigania i stawiania przed sądem sprawców i współsprawców przestępstw przeciwko interesom finansowym Unii Europejskiej zgodnie z mającym zastosowanie prawodawstwem.

Artykuł 3

Odzyskiwanie należności i egzekucja

1. Przyjęte przez Komisję Europejską decyzje o nałożeniu zobowiązania pieniężnego na osoby prawne lub fizyczne inne niż państwa w odniesieniu do wszelkich roszczeń wynikających z programu „Horyzont Europa” stanowią w Armenii tytuł egzekucyjny. Do decyzji dołącza się tytuł egzekucyjny i nie przewiduje się żadnych innych formalności niż weryfikacja autentyczności decyzji przez krajowy organ wyznaczony do tego celu przez Rząd Armenii.
Rząd Armenii informuje Komisję i Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej o wyznaczonym organie krajowym. Zgodnie z art. 4 Komisja Europejska jest uprawniona do powiadomienia o takich podlegających egzekucji decyzjach bezpośrednio osoby mające miejsce zamieszkania w Armenii i podmioty prawne mające siedzibę w Armenii. Egzekucja przebiega zgodnie z przepisami prawa i regulami proceduralnymi Armenii.
2. Wyroki i postanowienia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydane na podstawie klauzuli arbitrażowej zawartej w umowie lub porozumieniu w związku z programami, działaniami, czynnościami lub projektami Unii stanowią w Armenii tytuł egzekucyjny na takich samych zasadach, jak decyzje Komisji Europejskiej, o których mowa w ust. 1.
3. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest sądem właściwym w zakresie kontroli zgodności z prawem decyzji Komisji, o której mowa w ust. 1, i wstrzymania jej wykonania. Sądy Armenii są jednak właściwe w sprawach skarg dotyczących nieprawidłowości w przeprowadzaniu egzekucji.

Artykuł 4

Komunikacja i wymiana informacji

Instytucje i organy Unii Europejskiej uczestniczące we wdrażaniu programu „Horyzont Europa” lub sprawujące kontrolę nad tym programem są uprawnione do bezpośredniego komunikowania się, w tym za pośrednictwem elektronicznych systemów wymiany informacji, z dowolną osobą fizyczną mającą miejsce zamieszkania w Armenii lub dowolnym podmiotem prawnym mającym siedzibę w Armenii, otrzymującymi finansowanie unijne, jak również dowolną osobą trzecią uczestniczącą we wdrażaniu środków finansowych Unii, mającą miejsce zamieszkania lub siedzibę w Armenii. Takie osoby, podmioty i strony mogą przedkładać bezpośrednio instytucjom i organom Unii Europejskiej wszelkie odpowiednie informacje i dokumenty, do których przedłożenia zobowiązane są na podstawie przepisów Unii Europejskiej mających zastosowanie do programu Unii lub na podstawie umów lub porozumień zawartych w celu realizacji tego programu.